

Örnsköldsviks kommun

Beslut för gymnasiesärskola

---

efter prioriterad tillsyn i gymnasiesärskolan vid
Örnsköldsviks Gymnasium
belägen i Örnsköldsviks kommun

Tillsyn i Örnsköldsviks gymnasiesärskola

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Örnsköldsviks kommun under våren 2015. Örnsköldsviks gymnasiesärskola besöktes av Skolinspektionen den 24 och 25 mars 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Av huvudmannens egen sammanställning av kunskapsresultat för vårterminen 2014 framgår att drygt 96 procent av betygen från gymnasiesärskolans nationella program var godkända betyg, det vill säga betygen godkänt eller väl godkänt (G eller VG). På gymnasiesärskolans individuella program, yrkesutbildning var 95 procent av de satta betygen godkända betyg, det vill säga G eller VG.

Av skolenhetens egen lägesbedömning inför läsåret 2014/15 framgår att det var betydligt fler elever som avslutade sina studier 2014 än vad det varit de två tidigare åren. Fördelningen mellan betygen G och VG ser ungefär likadan ut som de tidigare åren. Alla elever som startade sin utbildning på gymnasiesärskolans nationella program hösten 2010 fullföljde sina studier. När det gäller fördelning i betyg mellan pojkar och flickor går det att utläsa att flickor i något högre utsträckning får det högre betygsteget VG. Det gäller även i år för yrkesämnen. I det fortsatta arbetet ska skolenheten analysera om detta är en genomgående trend eller endast ett resultat av enskilda individer, då elevantalet i gymnasiesärskolan är litet.

För det individuella programmet yrkesutbildning (IVY) framgår av betygstatistiken att betygstatistiken inte nämnvärt skiljer sig åt från tidigare år. För det individuella programmet kommer endast två årgångar till att få betyg. Alla elever som påbörjade sin utbildning på individuella programmet 2010 fullföljde sina studier. Under de senaste åren har alla elever fullföljt sina utbildningar i gymnasiesärskolan, vilket är positivt. De allra flesta elever har fått fullständiga betyg.

Inga fall av kränkande behandling har anmälts under de senaste tolv månaderna. Av skolenhetens egen lägesbedömning inför läsåret 2014/15 framgår dock att eleverna på de nationella programmen i högre grad än elever i övrigt upplever att de är otrygga och mer utsatta än övriga elever på skolan. Här finns mycket att arbeta med för skolenheten enligt skolenhetens egen lägesbedömning. Planer mot kränkande behandling har upprättats. En för de

nationella programmen och en för de individuella programmen, där de specifika behoven för det närmaste året har preciserats.

Eleverna på de nationella programmen i gymnasiesärskolan har deltagit i den kommunövergripande elevenkäten och den gymnasiegemensamma hälsoenkäten. Eleverna har på sina klassråd även tagit upp vilka risker de ser för diskriminering och trakasserier utifrån deras synvinkel. Resultaten av dessa genomgångar har lett till att det identifierats ett antal riskområden. Sociala medier och sms är områden där det uppmärksammats att eleverna på gymnasiesärskolan råkat illa ut. Att bli utsatt av andra elever på skolan på de gemensamma ytorna är en oro som eleverna själva tar upp. Inom den här gruppen elever finns en rädsla för att bli utsatt och de ser många olika riskområden. Det har dock varit få incidenter under det senaste året. De incidenter som varit har anmälts till rektor och huvudman samt utretts av personal och elevhälsoteam. Föräldrar och elever har deltagit i utredningsarbetet.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Arbetsplatsförlagt lärande	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-11-30
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar och datum för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Den genomförda tillsynen visar att verksamheten inom gymnasiesärskolan i huvudsak följer författningarnas krav. Gymnasiesärskolans rektor har stort förtroende hos den intervjuade personalen men även hos de intervjuade eleverna. Utbildningen bedrivs enligt Skolinspektionens uppfattning av engagerade lärare som i stor utsträckning sökt sig just till gymnasiesärskolans verksamhet. Skolinspektionen upplever vidare att resurstillgången till gymnasiesärskolan säkerställer att verksamheten har förutsättningar att bedrivs enligt författningarnas krav. Personalen uppger att de har goda möjligheter till relevant kompetensutveckling och det faktum att gymnasiesärskolan har en egen studie- och yrkesvägledare på heltid säkerställer att eleverna kan ges den studie- och yrkesvägledning som de har behov av och det arbetsplatsförlagda lärande som de har rätt till.

Elevhälsans personal har som helhet goda förutsättningar att bedriva sitt arbete i enlighet med författningarnas krav på individnivå. Däremot saknas enligt elevhälsans personal förutsättningar att bedriva det förebyggande och hälsofrämjande arbete som krävs ovanför individnivån. Huvudmannen och rektorn måste därmed se till att elevhälsans personal ges förutsättningar att bedriva ett förebyggande och hälsofrämjande arbete så att elevernas utveckling mot utbildningens mål kan stödjas.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Örnsköldsviks kommun att senast den 30 november 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen på adress skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av

ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet.. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling. Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom t.ex. erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet. Det finns en välfungerande samverkan med arbetslivet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Örnsköldsviks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (för utbildning som påbörjats före 1 juli 2013 gäller 2 kap. 25 § skollagen; Lpf94, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektors ansvar/för utbildning som påbörjats efter 30 juni 2013 gäller 2 kap. 25 § skollagen; Läroplan för gymnasiesärskolan 2013, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.6 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen.

- Huvudmannen och skolenhetens rektor måste se till att elevhälsan ges förutsättningar att bedriva ett förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska elevhälsan omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande samt stödja elevernas utveckling mot målen.

Vid gymnasiesärskolan finns ett elevhälsoteam som består av skolpsykolog, kurator, skolsköterska, skolläkare, specialpedagog, studie- och yrkesvägledare och rektor. Vid elevärenden deltar också berörda mentorer. Vid intervju med elevhälsans personal framkommer att det i första hand bedrivs ett förebyggande och hälsofrämjande arbete på individnivå. Dessutom bedrivs visst arbete inom områdena ANT (alkohol, narkotika och tobak) samt sex och samlevnad. Det finns dock enligt elevhälsans personal ingen utarbetad plan för hur elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande på övergripande nivå. Det diskuteras inte heller i någon större utsträckning inom elevhälsan hur

sådant arbete ska bedrivas. Det finns enligt elevhälsans personal ofta för litet tid för förebyggande och hälsofrämjande arbete ovanför individnivån. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet bedöms av personalen som ett utvecklingsområde. Även lärarna uppger vid intervju att de skulle behöva mer hjälp av elevhälsans personal.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen och skolenhetens rektor måste se till att elevhälsan ges förutsättningar att bedriva ett förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten uppfyller inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs därför att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen genomförs på ett sådant sätt att varje elev utifrån sina behov och förutsättningar ska utvecklas så långt som möjligt mot läroplanens mål, och stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Undervisningen ska utformas och genomföras så att eleverna ges möjligheter att nå de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde som eleven läser, dvs. såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen inom nationella program, samt ämnen och ämnesområden inom individuella program.

I detta ingår att läraren ger ett aktivt lärarstöd genom att t.ex. genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål/syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bl.a. en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas tillit till den egna förmågan och vilja att lära. Läraren utgår från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, och låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå läroplanens mål och de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta avser

samtliga ämnen och ämnesområden som eleven läser, dvs. såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen inom nationella program, samt ämnen och ämnesområden inom individuella program. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL).

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan ytterligare kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att anpassa utbildningen, genom t.ex. färdighetsträning, specialpedagogiska insatser, särskilda hjälpmedel eller utrustning, digital teknik med anpassade programvaror, eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma inom ramen för undervisningen, genom uppgift från eleven och/eller dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Arbetsplatsförlagt lärande

Skolan ska se till att elever på nationella program ges arbetsplatsförlagt lärande (APL) i minst 22 veckor under ledning av en handledare som har de kunskaper som krävs för uppdraget. APL är en central del i alla nationella program, då denna ska bidra till att eleven lär sig yrkeskulturen och blir en del av gemenskapen på en arbetsplats. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå och följa upp att så också sker. Handledaren är en central aktör i detta, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå så eleverna får adekvata arbetsuppgifter.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskapsutveckling utifrån de nationella kunskapskrav och kravnivåer som finns för respektive ämne och ämnesområde, och i sin bedömning även beaktar sådana kunskaper som en elev har tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen. Vidare ger läraren eleven och dess vårdnadshavare information om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas, samt vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskrav och kravnivåer och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. I gymnasiesärskolans ämnen sätts betyg som grundar sig på gymnasiesärskolans kunskapskrav. Om en elev har läst ett ämne enligt gymnasieskolans kursplaner, tillämpas gymnasieskolans kunskapskrav. Om en elev läser ämnesområden sätts inga betyg, istället bedömer och utvärderar läraren elevens

kunskaper utifrån krav för grundläggande kunskaper och för fördjupade kunskaper med hänsyn till varje elevs individuella förutsättningar. Efter avslutad utbildning på nationella och individuella program får elever ett gymnasiesärskolebevis om sin utbildning, som innehåller information om programmet, ämnesområden eller kurser som eleven har läst, betyg, elevens arbetsförlagda lärande och gymnasiesärskolearbetet.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska t.ex. se till att eleverna inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga utrymmen på skolan som exempelvis skolgård, skolbibliotek, grupprum etc. Det kan också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen, utan ska också omfatta uppföljning av resultat i från lärande som sker på arbetsplats (APL). Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2015-06-02

9 (11)

Dnr 43 - 2015:583

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Wikén
Beslutsfattare

Stefan Persson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Örnsköldsviks gymnasiesärskola

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Fakta om Örnsköldsviks gymnasiesärskola

Örnsköldsviks gymnasieskola består av två delar Nola och Park. Vid Parkskolan finns fyra skolenheter som innehåller tolv gymnasieutbildningar och gymnasiesärskola. Vid en av dessa skolenheter finns gymnasiesärskolan som innehåller de nationella programmen fastighet, anläggning och byggnation, hälsa, vård och omsorg, hantverk och produktion, hotell, restaurang och bageri samt individuella program. Gymnasiesärskolan har läsåret 2014/15 totalt 51 elever fördelat på 30 elever på nationella program och 21 elever på individuella program. Gymnasiesärskolan är uppdelad i flera byggnader på området där Parkskolan och Platåskolan är belägna. De nationella programmen finns i olika delar av Parkskolan medan yrkesträning, verksamhetsträning och individuella program finns inom den del som kallas Platåskolan.

Skolenhet Kappa där gymnasiesärskolan ingår leds av en rektor. Lärarna i gymnasiesärskolan är indelade i arbetslag och det finns en förstelärare inom särskolan. Inom Örnsköldsviks gymnasium finns en psykolog, tre skolsköterskor varav en är knuten till gymnasiesärskolan och två kuratorer där den ena är knuten till Parkskolan. Skolläkare har mottagning vid behov. En specialpedagogtjänst omfattande en halvtidstjänst finns inom gymnasiesärskolan liksom en studie- och yrkesvägledare på heltid. Parkskolan har ett skolbibliotek som är bemannat med bibliotekarie och biblioteksassistent och har öppet alla skoldagar.